

Informācija pacientiem un viņu ģimenēm, aprūpētājiem un aizbildņiem

Asins pārļiešana

Svarīga informācija visiem pacientiem, kuriem var būt nepieciešama eritrocītu, trombocītu vai plazmas pārļiešana.

Plašākai papildu informācijai par atsevišķiem asins komponentiem, konkrētām pacientu grupām un jaunākiem bērniem var iegūt, vēršoties vietējā asins pārļiešanas centrā.

Šai brošūrā ir paskaidrots, kāpēc jums varētu būt ieteicams veikt asins komponentu, tādu kā eritrocīti, trombocīti vai plazma, pārliešanu.

Tāpat kā jebkura ārstēšana, arī asins pārliešana ir jāveic vienīgi tad, ja tā ir absolūti nepieciešama, un tikai pēc rūpīgas apsvēršanas. Asins pārliešanas riski tiks salīdzināti ar riskiem, kas varētu rasties, to neveicot.

Ārkārtas situācijā var nebūt iespējams pārrunāt visus variantus, kas tajā brīdī iespējami. Tādā gadījumā jūsu ārsts runās ar jums par notikušo asins pārliešanu, tiklīdz tas būs iespējams.

Ja jums ir karte, kurā norādīts, ka jums vajadzīgas noteikta veida asinis, vai arī ja jūs to zināt no savas medicīniskās vēstures, lūdzu, cik drīz vien iespējams, parādiet šo karti kādam no jūsu ārstējošās grupas darbiniekiem un palūdziet par to informēt slimnīcas asins pārliešanas laboratoriju.

Kāpēc man varētu būt nepieciešama asins pārliešana?

Asinis sastāv no dažāda veida šūnām un vielām:

- Eritrocīti pārnēsā organismā skābekli; veselīgu eritrocītu trūkumu sauc par anēmiju. Eritrocītu pārliešanu parasti veic tad, ja asinīs trūkst eritrocītu, – vai nu tāpēc, ka organismā trūkst izejvielu, un tie nerodas pietiekamā daudzumā, vai arī asins zuduma dēļ. Dažos gadījumos anēmiju var ārstēt ar zālēm, tādām kā dzelzs; citos gadījumos asins pārliešana var būt labākā vai pat vienīgā iespēja;
- Trombocīti ir asins šūnas, kas novērš asiņošanu un palīdz asinīm sarecēt. Trombocītu pārliešana var būt nepieciešama vai nu trombocītu skaita palielināšanai asinīs vai arī nepareizi funkcionējošu trombocītu aizstāšanai, lai apturētu vai novērstu asiņošanu
- Plazma ir asins šķidrums, kas pārnēsā asins šūnas organismā. Plazmas pārliešana var būt nepieciešama, lai apturētu vai novērstu asiņošanu, ja jums ir recēšanas faktoru trūkums. Starp plazmas komponentiem ir svaigi saldēta plazma (FFP), kas satur daudzus dažādus recēšanas faktorus, un krioprecipitāts, kas pamatā satur recēšanas faktoru fibrinogēnu.

Lielākā daļa cilvēku var pārdzīvot mērenu asins zudumu bez vajadzības veikt asins pārliešanu, jo laika gaitā organisms radīs jaunas asins šūnas un plazmu, kas aizstās zaudētās asinis.

Tomēr, ja zaudēts lielāks asins daudzums, tad asins pārliešana var būt labākais veids zaudēto asiņu aizstāšanai. Asins komponentus var izmantot, lai aizstātu asinis, kas zaudētas lielāku operāciju laikā, pēc negadījumiem un neparedzētos gadījumos dzemdībās.

Dažkārt pareizi nefunkcionē kaulu smadzenes, kas ražo eritrocītus. Tas var notikt kādas slimības dēļ vai arī ārstēšanas, piemēram, ķīmijterapijas vai radioterapijas rezultātā. Tāds stāvoklis var būt īslaicīgs vai ilgstošs. Šādā gadījumā tiek sastādīts ārstēšanas plāns atbilstoši pacienta konkrētajām vajadzībām.

Vai asins pārliešana ir vienīgā iespēja?

Jūsu ārsts vai medmāsa paskaidros, kāpēc jums nepieciešama asins pārliešana, un pārrunās riskus, labumus un to, vai ir pieejama kāda alternatīva ārstēšana. Ir svarīgi, lai jūs saprastu, kāpēc pārliešana ir vajadzīga, un lai jums būtu iespēja uzdot jebkādas jautājumus.

Ja jums anēmija ir radusies zema dzelzs līmeņa dēļ asinīs, tad dzelzs piedevu uzņemšana var

samazināt vajadzību pēc asins pārļiešanas. Lūdzu, vaicājiet savam ārstam, vai tā varētu būt piemērota iespēja jums.

Jums, kā pieaugušajiem, ir tiesības atteikties no asins pārļiešanas, bet jums jāsaprot, kādas tam varētu būt sekas. Noteiktus ārstēšanas veidus vai operācijas nav iespējams veikt bez asins pārļiešanas. Attiecībā uz bērniem un pacientiem, kuriem ir grūtības saprast sarežģītu medicīnisko informāciju, mediķu grupa strādās ar pacientu un viņa ģimeni vai aizbildņiem, pieņemot lēmumus viņa labākajās interesēs.

Ja jums ir jāveic kāda operācija, asins pārļiešana var būt nepieciešama, bet pastāv iespēja operācijas laikā pārstrādāt jūsu asinis, izmantojot procesu, ko sauc par asins reinfūziju. Pavaicājiet savai mediķu grupai, vai šis process ir pieejams, un, ja ir, vai tas būtu jums piemērots.

Dažkārt var izmantot arī medikamentus, kas uzlabo asins recēšanu, tādus kā traneksamīnskābe, kas var samazināt asins zudumu un līdz ar to arī vajadzību pēc pārļiešanas.

Ko es varu darīt pirms operācijas, lai samazinātu vajadzību pēc asins pārļiešanas?

Ja jums ir plānota operācija, kurā ir iespējama asins zaudēšana, vajadzētu noskaidrot, vai jums nav nosliece uz anēmiju. Jums varētu būt ieteicams lietot dzelzs piedevas dažu nedēļu laikā pirms operācijas – pavaicājiet ārstam klīnikā vai savam GP, vai tas attiecas uz jums. Jūs arī varat tam labāk sagatavoties, lietojot uzturā dzelzi saturošus produktus. Daudzveidīgs un līdzsvarots uzturs parasti nodrošina pietiekama dzelzs daudzuma uzņemšanu.

Ja jūs lietojat varfarīnu vai citus antikoagulantus, aspirīnu vai citus antitrombocītu līdzekļus (tie visi tiek dēvēti arī par "asins šķīdināšanas" zālēm), tad noskaidrojiet pie sava ārsta, vai jums tos nevajadzētu pārstāt lietot pirms operācijas. Šo zāļu nelietošana var samazināt asiņošanu, bet var palielināt jums citu problēmu risku. Jums jārunā ar savu ārstu pirms pārstāt lietot jebkādas zāles.

Kā man tiks veikta asins pārļiešana un kā es jutīšos?

Asinis parasti tiek ievadītas caur cauruli tieši rokas vēnā. Dažos gadījumos pārļiešanu var veikt caur centrālo vēnas katetru, jo sevišķi tad, ja tāda jums ir ievadīta, veicot jūsu slimības ārstēšanu.

Lai noteiktu pareizo jums vajadzīgo asins daudzumu, ir ieteicams pierakstīt jūsu svaru. Jums var pārliet vairāk nekā vienu asins maisiņu ārstēšanas vajadzībām. Var paiet līdz 4 stundām ilgs laiks, lai pārlietu vienu eritrocītu maisiņu, bet nepieciešamības gadījumā to var izdarīt ātrāk. Trombocītu un plazmas pārļiešana parasti aizņem laiku no 30 minūtēm līdz 1 stundai uz katru maisiņu.

Pirms pārļiešanas, tās laikā un pēc tam tiek fiksēta temperatūra, pulsa ātrums un asinsspiediens, un jūsu stāvoklim visu laiku tiek rūpīgi sekots līdzī. Vairums cilvēku neko neparastu neizjūt pārļiešanas laikā.

Ar asins pārlišanu saistītie riski

Asins pārlišana ir parasta procedūra, kas var glābt dzīvību un uzlabot veselību, un nāves gadījumi pārlišanas dēļ ir ārkārtīgi reti. Lielākajai daļai pacientu, kuriem pārlej asinis, nav nekādu komplikāciju vai problēmu.

Tomēr pastāv ar to saistīti riski, kas iedalās četrās galvenajās kategorijās:

Pacienta identifikācijas kļūda

Tiek veiktas daudzas pārbaudes, lai asins pārlišana jums būtu tik droša, cik vien iespējams. Darbinieki atkārtoti veic identifikāciju, lai nodrošinātu, ka jums pārlej pareizo asins komponentu, kas ir jums drošs.

Pirms asins pārlišanas tiek paņemts asins paraugs, lai nodrošinātu asins atbilstību. Jūsu identifikācijas datus ir jānorāda uz parauga stobriņa jūsu klātbūtnē. Jums palūgs nosaukt savu vārdu, uzvārdu un dzimšanas datumu, un datus pārbaudīs, salīdzinot ar identifikācijas aproci (kas ir visiem slimnīcas pacientiem) un asins pieprasījuma veidlapu vai tai ekvivalentu dokumentu. Ar šo pārbaudi tiek apstiprināts, ka paraugs tiek ņemts no pareizās personas.

Visiem pacientiem, kam paredzēts veikt asins pārlišanu, ir noteikti jābūt identifikācijas aprocei. Tieši pirms asins pārlišanas jums atkal palūgs nosaukt vārdu, uzvārdu un dzimšanas datumu. Šo informāciju pārbaudīs, salīdzinot ar identifikācijas aproci, asins komponenta maisiņu un recepti. Pasakiet darbiniekiem, ja jebkuras ziņas vai pareizrakstība uz jūsu identifikācijas aproces nav pareizas.

Pareiza identifikācija ir būtiski svarīga - Lūdzu, droši atgādiniet attiecīgajam darbiniekam to jums pavaicāt, ja tas netiek darīts.

Reakcijas

Lielākā daļa cilvēku nejūt neko neparastu pārlišanas laikā. Jūsu veselības aprūpes darbinieki pastāstīs, ko jūs varat sagaidīt. Ir svarīgi informēt kādu no darbiniekiem, ja jums parādās kādi simptomi pēc pārlišanas. Dažas reakcijas var parādīties dažas stundas vai dienas pēc pārlišanas. Smagas reakcijas uz asins pārlišanu ir ļoti retas, bet, ja tās notiek, darbinieki ir apmācīti tās atpazīt un ārstēt.

Dažiem cilvēkiem var būt neliels drudzis, drebuļi, karstuma sajūta, var parādīties izsitumi, kas parasti liecina par nelielu imūnu reakciju vai alerģiju. To var viegli novērst, piemēram, lietojot paracetamolu vai veicot pārlišanu lēnāk.

Bez tam veselības aprūpes grupa izvērtēs, vai jums nav pārmērīga šķidruma uzkrāšanās riska organismā, lai varētu veikt pasākumus, kas to novērš. Visā pārlišanas procesā novēros, vai jums nav kādi elpas trūkuma simptomi. Šie simptomi tiek uzskatīti par ļoti nopietniem, tāpēc ir nekavējoties jāinformē kādu no darbiniekiem, ja jums ir jebkādas elpošanas grūtības, lai tās varētu novērst pēc iespējas ātrāk.

Ja pēc pārlišanas jūs dodaties mājās, palūdziet savai veselības aprūpes grupai informāciju par to, kam jāpievērš uzmanība un ar ko sazināties, lai saņemtu atbalstu un padomus, ja jums parādās kādi simptomi.

Infekcija

Asins komponentus bez maksas brīvprātīgi nodod veseli donori, un inficētu asins vienību nokļūšanas iespēja AK asins krājumos ir ārkārtīgi zema. Katru reizi, nododot asinis, donori aizpilda veselības

anketu, un nodotās asinis katru reizi tiek testētas, lai novērstu dažādas potenciālās infekcijas, tai skaitā B, C un E hepatītu, kā arī HIV. Līdz ar to jebkādu infekciju nodošanas iespēja ir ļoti zema, tomēr risku nekad nevar novērst pilnībā.

- Risks, ka testēšana varētu neatklāt kādu asins vienību, kas satur nozīmīgu vīrusu infekciju, ir mazāks nekā 1 no miljona (B hepatītam mazāks nekā 1 no 1 miljona; HIV un C hepatītam mazāks nekā 1 no 10 miljoniem)
- Iespēja saslimt ar Kreicfelda-Jakoba slimības paveidu (vCJD) no pārlietām asinīm ir ļoti maza; neraugoties uz to, mēs nepieņemam asinis no donoriem, kuriem var būt augstāks vCJD risks. **Šī iemesla dēļ visi tie, kuri saņēmuši pārlietas asinis vai jebkuru asins komponentu kopš 1980. gada, šobrīd nevar nodot asinis vai asins komponentus**
- Baktērijas var piesārņot eritrocītus un citus asins komponentus. Tas var izraisīt bīstamu reakciju visos pacientos, kuri saņēmuši piesārņotas vienības. Mēs ļoti nopietni strādājam, lai novērstu šādu iespēju, un šie riski tagad ir līdzīgi citām iepriekš minētajām infekcijām.

Ilgstošas asins pārlišanas komplikācijas

Daži pacienti ir atkarīgi no asins pārlišanas ilgstošos laika periodos. Starp tiem var būt pacienti ar talasēmiju, sirpjveida šūnu slimību vai kaulu smadzeņu mazspēju. Atkārtota pārlišana var padarīt pacientus neaizsargātākus pret tādām komplikācijām kā dzelzs pārslodze un antivielu veidošanās. Jūsu medicīnu grupa var sniegt informāciju par to, kā var samazināt šos riskus un kāda ir pieejamā ārstēšana.

Vai es varu nodot asinis sava bērna vai radnieka vajadzībām?

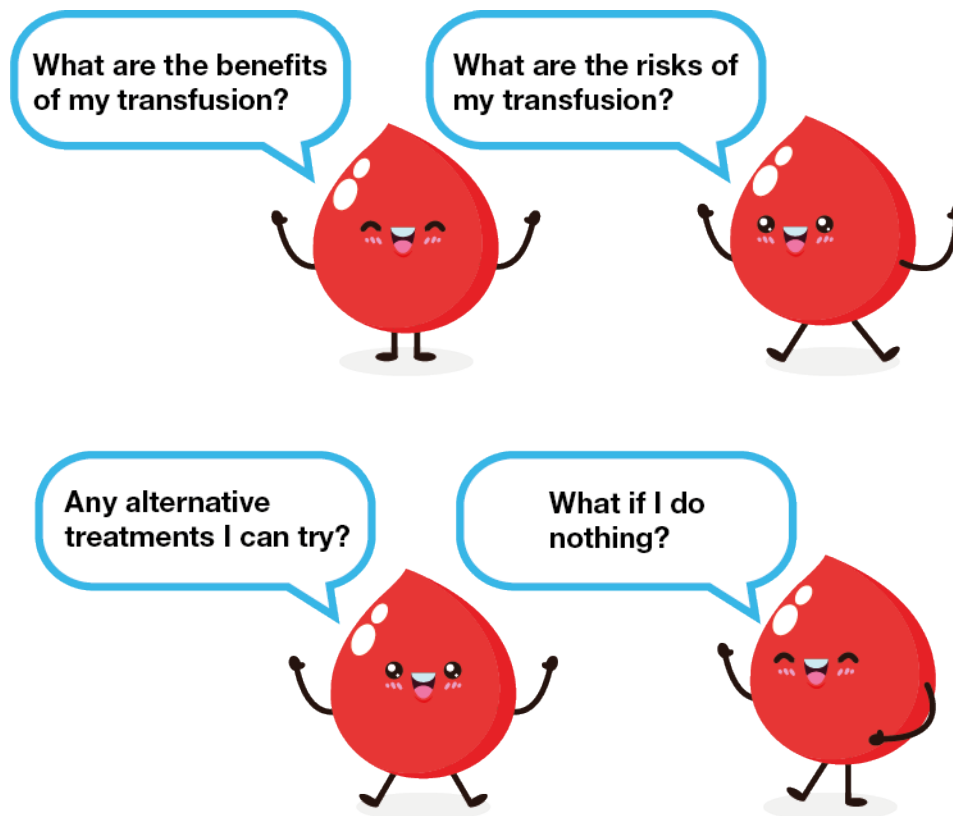
Nē, jūs to nevarat, jo ir noteikti riski, kas saistīti ar asins pārlišanu starp radniekiem un padara to bīstamāku nekā svešu cilvēku asins pārlišana.

Jūsu konkrētie riski

Jūsu veselības aprūpes grupai vajadzētu pārrunāt ar jums jebkādus citus riskus vai bažas, kas konkrēti ir svarīgas jums.

Starp tām var būt:

- ietekme uz citām jūsu veselības problēmām;
- ietekme uz ārstēšanas iespējām nākotnē;
- reliģiski un citi ar veselību nesaistīti apsvērumi;
- bailes no adatām, satraukums par nelabumu, redzot asinis, un slikta pagātnes pieredze saistībā ar asins pārlišanu;
- Jūsu veselības aprūpes grupa var rekomendēt speciālus asins komponentus, balstoties uz vairākiem ar jūsu ārstēšanu vai stāvokli saistītiem faktoriem.

Kā redzams augstāk ievietotajā attēlā:

Kādu labumu man var dot asins pārliešana?
Kādi riski man var būt no asins pārliešanas?
Vai ir citi ārstēšanas veidi, ko es varu izmantot?
Kas notiks, ja es neko nedarīšu?

Iekams jūs dodat savu piekrišanu asins pārliešanai – **vai jūs saprotat tās nepieciešamību sev?** Un vai jūs zināt atbildes uz šiem jautājumiem?

Lūdzu, pastāstiet savai veselības aprūpes grupai par jebkādam bažām, kas jums ir. Ir svarīgi neslēpt satraukumu vai bažas; mediķi neuzskatīs šīs bailes par maznozīmīgām vai nesvarīgām.

Pienākums ievērot godīgumu

AK Asins pārliešanas dienests ievēro likumdošanu, kas nosaka godīguma pienākumu. Tas nozīmē, ka mēs rīkosimies atklāti un caurskatāmi, ja būs noticis kāds negaidīts vai neplānots notikums, kas, jādoma, radījis kaitējumu vai nāvi tieši saistībā ar asins pārliešanu. Lūdzu, vaicājiet savai veselības aprūpes grupai plašāku informāciju vai izmantojiet vietni: [-Duty of candour - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk/government/topics/duty-of-candour)

Kā ar mums sazināties

Šo brošūru sagatavoja *UK and Ireland Blood Transfusion Network* saskaņā ar *4 UK Blood Services* pasūtījumu. Ja jums vajadzīgas brošūras kādā citā formātā vai vēlaties pasūtīt papildu eksemplārus, tās var saņemt, sazinoties ar:

ANGLIJĀ

Atkārtotiem pasūtījumiem

<https://hospital.nhsbtleaflets.co.uk>

Citos formātos

NHSBTCustomerService@nhsbt.nhs.uk

Northern Ireland
Blood Transfusion Service

Blood and Transplant

Gwasanaeth Gwaed Cymru
Welsh Blood Service